

A X-a Conferință Națională multidisciplinară - cu participare internațională,
"Profesorul Dorin PAVEL - fondatorul hidroenergeticii românești",
SEBEȘ, 2010

AMINTIRI DESPRE PROFESORUL DORIN PAVEL

Gheorghe VERTAN

LES SOUVENIRS DE PAVEL DORIN PROFESSEUR

Professeur Dorin Pavel était un grand ingénieur d'un brillant professeur. En tant que professeur de l'ingénieur Paul Dorin est connu, évoquera quelques souvenirs - personnel, mais pas seulement sur l'homme Pavel Dorin.

Il a laissé des souvenirs profondément aie opérateur grandiose technique, sur laquelle nous ne devons pas continuer.

Dorin Pavel

Profesorul Dorin Pavel a fost în primul rând un mare inginer și un strălucit dascăl. Dar a fost și un patriot devotat (a renunțat la o carieră universitară promițătoare în Elveția, unde își formase și o familie, pentru a veni în România cu doamna Elsi și cu micuțul Mario). Totodată era un sincer internaționalist - în familie vorbea în germană, admira mult cultura și tehnica din Germania, Franța, Anglia și SUA, dar și avântul luat de realizările hidrotehnice din Rusia interbelică și postbelică. Era un pianist talentat și pasionat, iubitor de artă, mai ales de muzică (în special R.

Wagner), un gânditor profund și responsabil, o personalitate dinamică, pusă în serviciul umanității, un om cult, cald și apropiat de cei din jur, altruist, modest, sincer, drept, cinstit, ordonat și eficient, cu un optimism și un umor care îl apropia și mai mult de colaboratori și subalterni. Pe lângă zecile de promoții de ingineri, pe lângă salba de lacuri din nordul capitalei, pe lângă marile contribuții la lucrările hidrotehnice, pe lângă zecile de manuale tehnice și numeroasele articole de specialitate, a lăsat amintiri înălțătoare, dar în același timp profund umane, tuturor celor care am avut privilegiul de a-i fi discipoli și colaboratori. Ne-a format profesional și, în plus, ne-a făcut mai buni, mai umani, mai echilbrați și chiar mai fericiți, mai împliniți prin pasiunea pentru inginerie pe care ne-a transmis-o.

Inginerul și profesorul Dorin Pavel fiind mai cunoscut, în continuare voi evoca unele amintiri - personale, dar nu numai – despre omul Dorin Pavel.

* * *

Fiind studenți, știam de la colegii mai mari că profesorul D. Pavel se ocupa cu mult drag de Monica, nepoțica lui, pe atunci la grădiniță. În consecință, la finele cursului, nu i-am luat flori, ci un pachet mare cu ... o jucărie. Cu umor și afecțiune (și pentru noi, și pentru Monica, azi medic stomatolog în Germania) a desfăcut puțin pachetul la un colț, s-a uitat hâtru înăuntru și a exclamat: „Asta precis mi-o ia Monica!”.

După decenii, în mai 2000, în fața facultății de Energetică din București, la dezvelirea bustului prof. D. Pavel, în jurul soclului tropăia băiețelul de circa patru anișori, fiul d-nei dr. Monica și strănepotul profesorului...

* * *

În studenție, în pauze, profesorul ne povestea multe, mai ales despre realizarea și primii ani de exploatare a hidrocentralei Dobrești, la începutul anilor '30. Căuta să ne învețe inclusiv cum trebuie să ne apropiem oamenii (urma ca mulți dintre noi să lucrăm pe marile șantiere hidroenergetice, cu muncitori nu toți de înaltă calificare). Ulterior, ca tânăr inginer pe șantierul Energomontaj al hidrocentralei de la Vidraru – Argeș, am cunoscut pe unul din veteranii de la Dobrești – subinginerul Vajnițchi. Cu umor, ne relata despre viața din colonia izolată între munți a celor câțiva salariați care au început exploatarea hidrocentralei Dobrești, sub conducerea directorului D. Pavel. Cu schimbul, plecau să se relaxeze, mai ales la Brașov sau la București. Într-o escapadă la Brașov, câțiva dintre ei au făcut nu știu ce poznă, pentru care îi oprise un polițist, urmând să-i sancționeze. Din

întâmplare, a apărut și directorul D. Pavel, pe atunci un bărbat voinic, trecut puțin de 30 de ani. A încercat să-l convingă pe polițist să le dea pace băieților, pentru care garanta și care trebuiau să se întoarcă în schimb. Nereușind, cu o mână l-a imobilizat pe omul legii, iar cu cealaltă le-a făcut un semn scurt băieților să plece, ceea ce ei au făcut urgent. Nimeni nu a aflat cum s-a descurcat directorul, căci la serviciu nu le-a pomenit de incident...

* * *

În primii ani după război se organizase un șantier pentru îndiguirea Prutului. Nu prea erau mașini, se lucra cu căruțe, cu oameni necalificați, cu o organizare precară. A apărut o inundație, s-a rupt digul, s-a dat alarma. La București, profesorul D. Pavel s-a trezit cu o mașină care l-a luat de acasă (a crezut întâi că-l arestează – se instaura comunismul și intelectualii nu erau deloc menajați). Imediat a fost urcat într-un avion, cu o echipă condusă de Iosif Chișinevschi – unul din liderii comuniști ai țării – și s-a pomenit în fața haosului de la Prut. Trebuia reparat rapid digul, mobilizând acea masă de muncitori necalificați și speriați de ape. D. Pavel povestea că la plecarea de acasă nu i s-a spus unde va ajunge, așa că numai costum de baie nu s-a gândit să-și ia. Dar s-a descurcat: s-a dezbrăcat în pielea goală, și-a lăsat hainele în fața lui I. Chișinevschi (care nu avea pregătire tehnică), i-a întors spatele (în costumul lui Adam) și, pentru a învinge frica oamenilor, le-a strigat: "Bărbați, după mine!". A intrat primul în apă (evident urmat de mulțime) și s-au apucat de treabă...

* * *

Încă în timpul războiului, nemailucrând la I.C.A.B. (Intreprinderea Canal-Apă București) unde ajunsese inginer șef și apoi director tehnic, profesorul D. Pavel a început studiul pe teren pentru amenajările hidrotehnice necesare în Munții Semenic, pe Bârzava și Timiș. La inundații Bârzava amenința furnalele și uzinele din Reșița, iar secetele impuneau opriri ale acestora, din lipsă de apă. După război lucrările s-au realizat efectiv. Barajul și lacul de la Văliug s-a realizat sub conducerea prof. D. Pavel, iar discipolii au continuat și au realizat lacurile de la Secu și Trei Ape (vezi fotografia), cu pomparea apei din bazinul Timiș în bazinul Bârzavei. Pe la începutul anilor '70 amenajarea era gata. Cu amintiri ale acestor lucrări, la cina festivă cu care s-a încheiat Simpozionul Internațional IAHR (Asociația Internațională de

Cercetări Hidraulice) din 26-29 septembrie 1976 de la București, prof. D. Pavel s-a așezat la masa noastră, a celor de la Reșița. Cel mai mare în ierarhie dintre noi, dr. ing. Iacob Voia (ajuns ulterior director) l-a invitat la Reșița. Profesorul a acceptat, cu rugămintea să fie cazat la Văliug (unde Uzinele Constructoare de Mașini Reșița aveau o casă de odihnă – de fapt un hotel cu două etaje, plus o clădire mai mică cu camere de lux, pentru miniștri sau alți oaspeți de rang înalt). Peste câteva săptămâni profesorul a ajuns la Reșița cu trenul, într-o dimineață. Directorul de atunci de la Reșița, ing. Nicu Mateiaș, care în tinerețe lucrase la amenajarea Văliugului sub conducerea prof. D. Pavel, m-a trimis cu mașina oficială la gară să-l întâmpin. Dar m-a rugat să-l țin câteva ore la mine acasă, el având ceva urgent de făcut. M-am dus la gară (eram singurul inginer de acolo care-i fusese student și apoi doctorand cu bursă), dar profesorul mi-a spus că vrea să vadă laboratorul pentru mașini hidraulice, unul din cele mai mari din lume, pus în funcțiune după 1971, când Uzinele din Reșița împliniseră două secole (la aniversare profesorul fusese de față). Neavând încotro, ne-am dus glonț la laborator, iar bietul director și-a schimbat programul. După vizitarea laboratorului, în sala festivă, profesorul a vorbit liber câteva ore despre lucrările hidroenergetice încă necesare în România, în fața zecilor de ingineri proiectanți și cercetători în domeniul mașinilor hidraulice. Apoi, conduși de directorul N. Mateiaș, toți cei care fuseserăm la Simpozionul IAHR ne-am dus la cel mai bun restaurant din Reșița, într-un salon separat (N. Mateiaș, celibatar, era bine cunoscut la restaurant, unde mergea frecvent). După un prânz bogat, din care nu a lipsit nici partea lichidă (deși depășise 76 ani, profesorul nu ținea regim și se simțea bine) am plecat cu mașina oficială la Văliug, la câteva zeci de kilometri, numai profesorul, eu și șoferul. Ajunși acolo pe întuneric, am intrat singur la administratoarea casei de odihnă, o bătrânică – d-na Pasăre. Știam că i se dăduse din timp telefon să ne pregătească primirea. Profesorul și șoferul au rămas în mașină. Nenorocire: d-na Pasăre nu știa nimic, din nu știu ce încurcătură nu primise telefonul. Am izbucnit: „D-nă, stați de ani de zile pe malul acestui lac și eu am venit cu un oaspete de onoare, cel care a făcut lacul!”. Lângă doamnă stătea soțul, pensionar. Acesta a sărit în sus: „Ce, ai venit cu Dorin Pavel?” (și d-l Pasăre lucrase la amenajare sub conducerea profesorului). După un minut profesorul era la masă la familia Pasăre. Evident, profesorul a dormit într-o cameră de ministru.

A doua zi de dimineață, cu mașina oficială, am vizitat toate obiectivele hidrotehnice din zonă, parcurgând zeci de kilometri: profesorul, șeful secției cercetare - ing. Leonida Gheorghiță (mare

sportiv și prieten al munților – după ce a împlinit 80 ani încă mai schiază pe Semenic), eu și șoferul. La un moment dat, parcurgând multe serpentine în viteză, L. Gheorghiuță nu s-a simțit prea bine. Profesorul, cu 30 ani mai în vârstă decât Gheorghiuță, se simțea însă excelent. La o hidrocentrală, când am intrat în sala mașinilor, maistrul (în pragul pensionării), când l-a văzut pe profesor (eram neanunțați) a sărit în sus. S-au recunoscut, s-au îmbrățișat (lucraseră împreună la realizarea amenajării, cu decenii în urmă). Apoi maistrul l-a luat de mână pe profesor și l-a rugat să-l urmeze într-un colț al sălii. Era în octombrie 1976. În acel colț, sub sticla unui tablou industrial, era o bucată de ziar din 1970, cu fotografia profesorului și mențiunea „Profesorul Dorin Pavel la 70 ani”. Maistrul ținea acolo fotografia de peste șase ani, ca pe o icoană, fără să bănuiască măcar că-l va revedea pe profesor. O asemenea atitudine nu se poate naște decât din sentimente profunde, dezinteresate și sincere: fericit cel ce poate, fără intenție, să inspire asemenea sentimente.

În final, cu mașina, l-am condus pe profesor la gară, de unde a plecat cu trenul la Timișoara, unde l-a așteptat prof. dr. ing. Iosif Preda, de la Catedra de Mașini Hidraulice.

După un timp, la București, acasă la prof. D. Pavel, i-am povestit d-nei Elsi Pavel despre fotografia din ziar. Nu i-am relatat însă despre berea și alte lichide consumate în cele două zile, căci profesorul s-a încruntat când i s-a părut că alunec pe o pistă neinspirată.

* * *

După alți ani, după decesul profesorului, pe stradă în București m-am întâlnit cu pensionarul ing. Andrei Berzănescu, fost cadru didactic la Politehnica din Timișoara, fost consilier ministerial și fost colaborator al profesorului D. Pavel.

M-a chemat acasă și mi-a arătat fotografiile făcute la 31 mai 1979 cu profesorul, la împlinirea a 79 ani.

După câteva săptămâni profesorul a murit.

A lăsat în urmă amintiri profunde și o operă tehnică grandioasă, pe care nu avem voie să nu o continuăm.

Dr. Ing. Gheorghe VERTAN
Timișoara

DORIN PAVEL

ARHITECTURA APELOR

Colegului Gheorghe Vertan
în amintirea rodniciei noastre
colaborări și în semn de
stimă pentru perseverența în
munca științifică, de care sunt
și eu mândru
oct 1976 Dorin Pavel

Fig. 1 Dediția Prof.Dr.Ing. Dorin PAVEL pe cartea
"Arhitectura apelor" apărută în 1976

Fig. 2 Barajul "Trei Ape"